

20 ta' Novembru, 1959

Imħallfin:—

Is-S.T.O. Prof. A.J. Mamo, O.B.E., Q.C., B.A., LL.D.,
President;

Omor. Dr. A.J. Montanaro Gauci, C.B.E., K.M., LL.D.;

Omor. Dr. A.V. Camilleri, B.Litt., LL.D.

Paolo Mifsud ne.

versus

Kaptan John Lemos ne.

**Bastiment — Tiswiġa — Privileġġ — “Lien” — Liġi
Applikabbli.**

F'materja ta' privileġġ fuq bastimenti għandha ssir d'stinzjoni bejn il-privileġġi li jikkoncernaw l-interess tal-privat u dawk li jirrigwardaw l-interess finanzjarju tal-Istat. Għall-ewwel xorta ta' privileġġi għandha tiġi applikata l-liġi tal-bandiera tal-bastiment; għat-tieni xorta hi applikabbli l-liġi tal-pajjiż fejn ikun sar il-kuntratt.

Għaldaqstant, b'xerri ta' accertat jekk kreditu għall-ħlas ta' tiswiġiet eżegwiti fuq bastiment huwiew privileġġjat, għandha tiġi applikata l-liġi tal-bandiera ta' dak il-bastiment.

Jekk din il-liġi tirriżulta li hi ta' liġi nglizja (bħal ma kien il-każ preżenti), allura dak il-kreditu ma huw privileġġjat; għax il-liġi nglizja, għal kreditu ta' din ix-xorta, ma tagħtix “maritime lien”.

Il-Qorti: Rat l-att ta' citazzjoni quddiem il-Qorti tal-Kummerċ tal-Maestà Tagħha r-Regina, li bih l-attur nomine talab illi l-konvenut nomine jiġi kundannat iħallas lilu s-somma ekwivalenti għal disqha u tletin miljun u tlieta u erbqhejn elf u mija u hamsa u tletin lira taljana (Lit. 39,043,135), li bil-kambju jwasslu għal £22,439 sterlini, bħala valur ta' xogħolijiet ta' riparazzjonijiet u alterazzjonijiet li l-attur nomine għamel fil-bastiment “Flevoriotissa”, kif dettaljatament jidher fid-dokument “B” prodott mal-att ta' citazzjoni u kif jiġi pruvat waqt it-trattazzjoni tal-kawża; liema kreditu tal-attur nomine hu privileġġjat fit-termini tal-liġi. Bl-ispejjeż, kompriżi dawk tal-mandat tal-

impediment tas-safar 'al-imsemmi bastiment tas-26 ta' Marzu 1958;

Rat id-digriet ta' dik l-istess Qorti, li bih Carmelo Bajada fil-kwalità tiegħi ta' mandatarju ta' Barclay's Bank Limited ta' Londra, għa "mortgagees in possession" tal-bastiment fuq imsemmi, għa ammess "in statu et terminis";

Rat is-sentenza ta' dik il-Qorti tat-22 ta' Jannar 1958, li fil-kontumaċja tal-ko-venut nomine ddeċidiet billi kkundannat lill-istess konvenut nomine jhallas lill-attur nomine s-somma ta' Lit. 39,041,135, pari għal £22,439 sterlini, import tal-kreditu, mhux privileġġjat, tal-istess attur nomine għal riparazzjonijiet u alterazzjonijiet fuq il-bastiment fuq imsemmi; l-ispejjeż a karigu tal-konvenut nomine; wara li kkunsidrat;

Illi l-kreditu fuq riferit tad-ditta attriċi kontra d-ditta konvenuta "Marinos e Frangos" ta' Londra, armaturi tal-bastiment fuq imsemmi, għax-xogholijiet ta' riparazzjonijiet u alterazzjonijiet illi l-istess ditta għamlet fi-istess bastiment, hu pruvat bid-dokumenti fuq riferiti u bid-depożizzjoni ta' Borgo Emilio, "capo commesso" tal-istess ditta attriċi; però mill-istess dokumenti jirriżulta wkoll illi mhux ix-xogholijiet kollha saru għall-eżiġenzi tal-konservazzjoni tan-navi, imma dawk biss li huma mmarkati bil-kelma "yes" fuq il-listi fil-fol. 60 sal-fol. 95 inklużivament tal-proċess (dokument fil-fol. 53), li għandhom kompleksivament il-valur ta' Lit. 38,042,822), pari għal £21,864 sterlini (dok. fil-fol. 54);

Illi l-attur nomine talab il-kundanna tal-konvenut nomine għall-hlas tal-imsemmi kreditu tal-attur nomine bhala kreditu privileġġjat, u għalhekk il-Qorti jkollha bil-fors tidhol fi-indaġini meħtieġa biex tara jekk l-istess kreditu huwiex privileġġjat jew le, sabiex tkun tista' takkolji t-talba tal-attur nomine kif giet formulata, jekk dak il-kreditu jgawdi tabilhaqq privileġġ fuq il-bastiment, jew takkoljiha bir-restrizzjonijiet opportuni, fil-każ li l-kreditu ma jgawdix dak il-privileġġ, għal kollox jew in parti;

Illi, però, il-Qorti ma tistax tidhol fil-kwistjoni tal-

ordni li fih jinsab il-privileġġ, fil-każ li jezisti; għaliex il-ġudizzju preżenti mhux ta' gradwazzjoni tad-diversi kredituri privileġġjati, u l-ordni li fih qieghed il-privileġġ, jekk jezisti, mhux haġa li tidhol fid-domanda tal-attur nomine; u għalhekk inutilment giet imqajjma mill-istess attur nomine u mill-intervenut fil-kawża l-kwistjoni ta' bejniet-hom dwar il-prijorità tal-kreditu rispettiv. It-terz ammess fil-kawża "in statu et terminis", kif gie ammess fil-preżenti kawża l-Barc'ay's Bank ta' Londra fil-kwalifika tiegħu pre-messa, jista' bir-raġunijiet li jsostni, jipprovoka deċiżjoni li tistabbilixxi fatti u drittijiet favorevoli jew kuntrarji għalih, iżda mingħajr ma jiġi liberat jew kundannat; u dik id-deċiżjoni trid tkun dejjem fil-limiti tal-azzjoni ntentata;

Illi, biex jiġi aċċertat il-privileġġ, jehtieg li jiġi stabbilit liema liġi għandha tiġi applikata għall-aċċertament tal-privileġġ fuq bastimenti;

Id-ditta attriċi hija taljana; il-kuntratt sar fi-Italja; u x-xogħolijiet ġew eżegwiti fuq bastiment ta' nazzjonalità ingliża. L-attur nomine jippretendi li l-liġi applikabbli għall-aċċertament tal-privileġġ hija l-liġi taljana, u dik applikabbli għall-ordni tal-gradwazzjoni hi l-maltija ("lex fori"). L-intervenut fil-kawża jippretendi li għandha tiġi applikata l-liġi tal-bandiera tal-bastiment;

Illi, skond il-liġi taljana, il-kreditu tal-attur nomine hu privileġġjat għas-somma ta' Lit. 38,042,822, pari għal £21,864, import effettiv tar-riparazzjonijiet li saru għall-eżiġenzi tal-konservazzjoni tan-navi (art. 552,610 Codice della Navigazione); iżda, fil-fehma tal-Qorti, mhix din il-liġi li għandha tiġi applikata. Fil-fehma tal-Qorti, rispettgħall-privileġġ fuq il-bastimenti għandha ssir distinzjoni bejn il-privileġġi li jikkonċernu l-interessi tal-privati u dawk li jirrigwardaw l-interess finanzjarju tal-Istat. Għall-ewwel xorta ta' privileġġi għandha tiġi applikata l-liġi tal-bandiera tal-bastiment; għat-tieni ma jistax wiehed jipprexxindi mil-liġi territorjali, billi mhux konċepibbli li Stat jista' jaasal-punt, fir-rispett tal-liġijiet stranġieri, li jikkomprometti l-interessi finanzjarji proprji, lanqas in virtù tal-finzjoni ġuridika li gġieghel lill-bastimenti jkun kunsidrati bħal ma kieku jinstabu fuq it-territorju tal-Istat li għaliek ikunu jappartjenu;

Illi l-privileġġ invokat mill-attur nomine hu minn tal-ewwel xorta, u għalhekk għandha tiġi, riferibbilment għalhekk applikata l-liġi tal-bandiera; liema liġi hi għall-bastimenti kunsidrata "lex rei sitae". Din il-liġi tal-bandiera tirregola l-privileġġi li jikkonċernu l-interessi tal-privat, kif sewwa ssottometta l-intervenut fil-kawża, u anki l-ordni tal-gradwazzjoni, bħal f'każ ta' penju jew ipoteka navali. Diversament jista' jiġri li jiġi in gran parti soppresst il-kreditu marittimu, billi min ikun akkwista fil-post originarju dritt ta' prelażzjoni ma jista' jkun qatt ċert li dak id-dritt jiġi rikonoxxut jekk il-bastiment jiġi sekwestrat f'port stranġier fejn ikunu jissussistu normi diversi. Dan hu ammess mill-maġġoranza tal-guristi. Anki jekk il-preżunta intenzjoni tal-partijiet interessati, meħuda lura għall-origini tar-rapporti tagħhom, għandha tkun il-kriterju direttiv fl-għażla tal-liġi applikabbli, l-unika preżunzjoni raġjonevoli tkun dik illi l-partijiet intendew jirregolaw ir-rapporti tagħhom bil-liġi tal-Istat li għalhekk tappartjeni n-navi, obbjettiv prinċipali tar-rapporti kollha li minnhom jitwiieldu l-privileġġi. B'dan is-sistema, min jiġi mitlub jagħti kreditu ma jista' qatt jiġi preġudikat, billi, bil-konoxxenza li faċilment jista' jkollu tal-liġi li għaliha l-bastiment ikun sottopost, ikun f'kundizzjoni li jaf x'garanzija reali jkun sejjer ikollu u x'garanziji reali validament u effikaċement jaggrawaw lill-bastiment;

Illi, skond il-liġi tal-bandiera tal-bastiment fuq imsemmi, fejn saru r-riparazzjonijiet li minnhom twie'ed il-kreditu tal-attur nomine, il-liġi ngliza, peress li l-bastiment igib bandiera ngliza, il-kreditu tal-attur nomine mhux privileġġjat; għalhekk skond dik il-liġi ma hemmx "maritime lien" għal riparazzjonijiet eżegwiti fuq bastiment;

Rat in-nota tal-appell tal-attur nomine, u l-petizzjoni tiegħu li biha talab li dik is-sentenza tiġi riformata, billi tiġi konfermata in kwantu kkundannat lill-konvenut nomine jhallas is-somma ta' Lit. 39,043,135, pari għal £22,439, għal riparazzjonijiet u alterazzjonijiet fuq il-bastiment fuq imsemmi u l-ispejjeż, u tiġi revokata in kwantu ddecidiet li l-kreditu tiegħu mhux privileġġjat, u jiġi minflok deciz illi dak il-kreditu hu privileġġjat għas-somma ta'

L. 53,042,822, li jgibu £21,864, import effettiv tar-riparazzjonijiet li saru għall-eżiġenzi tal-bastiment; bl-ispejjeż;

Omissis;

Ikkunsidrat;

Kif jidher mill-petizzjoni, l-appell hu limitat għall-unika kwistjoni jekk il-kreditu tal-attur nomine għar-riparazzjonijiet li saru mid-ditta rappreżentata minnu għall-eżiġenzi tal-bastiment "de quo" huwiex privileġġjat fuq il-bastiment;

Il-fatti sostanzjali huma dawn. Il-bastiment in kwistjoni, kif espressament dikjarat fiċ-ċitazzjoni, kien ingliz. Ix-xogholijiet ta' tiswiġa saru fl-Italja fuq ordni tal-kaptan. Ma jirriżultax illi saret ebda kitba, u anqas ebda ftehim speċjali, fil-kummissjoni tax-xogholijiet; il-fatturi eżibiti mhumex hliet kontijiet dettaljati tax-xogholijiet li kienu saru. Dawn ix-xogholijiet saru prinċipalment biex il-bastiment iżomm il-klassi tiegħu fil-"Lloyd's Register of Shipping", naturalment bħala bastiment ingliz, u jkun f'kondizzjoni effiċjenti għall-iskopijiet kummerċjali użwali tiegħu. Meta x-xogholijiet tlestew, il-bastiment gie mħolli jitleaq mill-Italja bla ma d-ditta attriċi eżiġiet il-hlas, peress illi s-sidien tal-bastiment kienu kliġenti tajba tad-ditta attriċi. Il-hlas kellu jsir "in pounds sterling";

Issa, biex tiġi deċiża l-kwistjoni sollevata, kif intqal fuq, b'dan l-appell, jehtieg li jiġi determinat liema hija l-liġi li għandha tirregola l-kuntratt bejn id-ditta attriċi u d-ditta konvenuta. Il-konflitt hu bejn, minn naħa l-waħda, il-liġi tal-jana nvokata mill-attur nomine, u, minn naħa l-oħra, il-liġi ngliza nvokata mill-intervenut fil-kawża;

Għandu jiġi rilevat, kif ġa gie rilevat mill-Ewwel Qorti, illi dan mhux ġudizzju ta' konkors tad-diversi kredituri fuq ir-rikavat tal-bejgħ tal-bastiment. Il-Qorti mhix imsejha biex tistabbilixxi l-ordni ta' prijorità bejn il-kreditu tad-ditta attriċi u dak tal-intervenut fil-kawża. Kleku dan kien il-każ, kienet tidhol in konsiderazzjoni l-liġi domestika mal-

tija bħala l-“lex fori”. Infatti, skond il-prinċipji tad-Dritt Internazzjonali Privat adottati ġeneralment mill-Qrati u d-dottrina ngliżi, li fin-nuqqas ta’ liġi jew ġurisprudenza lokali soltu jiġu segwiti mill-Qrati Tagħna (Kollez. Vol. XXIX-II-942), “the order in which property in the possession of the Court is distributable amongst creditors” għandu jkun governat mill-lex fori”, bħala materja ta’ procedura. “It is the same in the case of liens. Where, for instance, two or more persons prosecute claims against a ship that has been arrested in England, the order in which they are entitled to be paid is governed inclusively by English law” (Cheshire, Private International Law, 4th edition, p. 654). Imma, kif l-istess awtur ikompli josserva, “the fact that priorities depend solely upon the lex fori must not be allowed to obscure the rule that the substantive right of the creditor depends upon its proper law. The validity and nature of the right must be distinguished from the order in which it ranks in relation to other creditors. Before it can determine the order of payment, the Court must examine the proper law of the transaction upon which the claimant relies, in order to verify the validity of the right and to establish its precise nature” (ibid. p. 655);

Issa, appuntu f’dan l-appell għandha tiġi aċċertata n-“natura preċiża” tal-kreditu tal-attur nomine; u din tiddependi mill-“proper law” tal-kuntratt intervenut bejnu u d-ditta konvenuta. Il-privileġġ jew nuqqas tiegħu huwa parti mill-“effett” tal-kuntratt, jiġifieri mid-drittijiet u obligazzjonijiet tal-kontraenti taht dak il-kuntratt; u dawn għandhom jiġu determinati mill-“proper law” tal-kuntratt (Dicey’s Conflict of Laws, 7th edition, Rule 154, p. 796);

Skond l-edituri tal-edizzjoni tad-Dicey fuq imsemmija, l-aktar formulazzjoni soddisfaċenti tal-“proper law” hi “the law by reference to which the contract was made is the one with which the transaction has its closest and most real connection” (op. cit., p. 719); u l-prattika tal-Qrati Ingliżi, meta l-partijiet f’kuntratt ma jkunux espressament għażlu din il-liġi, hi li jaċċettawha objettivament fid-dawl tal-fatti u taċ-ċirkustanzi ta’ kull każ. Mill-eżami ta’ dawn il-fatti u ċirkustanzi daww il-Qrati jippruvaw jaslu għall-intenzjoni preżunta tal-partijiet. Kif qal Lord Wright fil-

kawża "Mount Albert Borough Council vs. Australasian etc. Assurance Society, Ltd." (1938) A.C. 224 (P.C.) p. 240:— "The Court has to impute an intention, or to determine for the parties what is the proper law which, as just and reasonable persons, they ought to or would have intended, if they had thought about the question when they made the contract";

F'dan l-eżami l-Qrati huma assistiti minn ċerti pre-
zunzjonijiet ta' fatt. "In coming to its conclusion", qal Lord Atkin fil-kawża "R. v. International Trustees etc." (1937) A.C. 500 at p. 529, "the Court will be guided by rules which indicate that particular facts or conditions lead to a prima facie inference, in some cases an almost conclusive inference, as to the intention of the parties to apply a particular law, e.g. the country where the contract is made, the country where the contract is to be performed, if the contract relates to immovables, the country where they are situated, the country under whose flag the ship sails in which goods are contracted to be carried. But all these rules only serve to give prima facie indications of intention; they are capable of being overcome by counter-indications, however difficult it may be in some cases to find such";

Ir-regola, għalhekk, tibqa' illi wiehed għandu jħares lejn iċ-ċirkustanzi kollha. Ebda wiehed mit-"tests" ma hu waħdu biżżejjed biex jipprovdri soluzzjoni fil-kazijiet kollha;

B'dan kollu, fil-kaz ta' kuntratti marittimi illi għandhom riferenza għal bastiment partikulari, in-nazzjonalità tal-bastiment hija ċirkustanza li għandha tingħata l-piż tagħha; u gie ritenut mill-Qrati Ingliżi illi fin-nuqqas ta' kontro-indikazzjonijiet, il-liġi tal-bandiera tirregola l-kuntratt. "You must come down on the side of the flag if there is nothing pointing in an opposite direction" (per Singleton, C.J. in "The Assunzione", p. 178). Dan jgħodd partikolarment għall-kuntratti bħal dak in kwistjoni, ta' tiswijiet tal-bastiment fuq ordni tal-kaptan fil-kors tal-vjaġġ. Kif jgħid Dicey (op. cit. p. 875), "it has been repeatedly held (the law of the Ship's nationality) to be the law governing contracts made by the master in virtue of his inherent authority, such as bottomry bonds". Anki Cheshire

sejjaħ il-ligi tal-bandiera "paracausally compelling in respect of contracts made by the master on a voyage that takes him perhaps to several different countries" (2nd edition, p. 267);

Issa, fil-każ preżenti ma hemm ebda kontro-indikazzjonijiet. Kuntratt miktub jew prova ta' ftehim speċjali ma hemmx. Għad illi fix-xhieda tiegħu (fol. 102) Borgo Emilio donnu qal illi x-xogholijiet saru fuq ordni ta' ċertu Morton, rappreżentant tal-armatur, hu qal akter il-quddiem illi x-xogholijiet saru fuq rikjesta tal-kaptan u tad-direttur tal-makna. Oltre dan, mit-telegramm tad-ditta attriċi (fol. 46) jirriżulta li r-riparazzjonijiet gew eżegwiti "su ordinazioni commandante". L-istess haġa giet konfermata mill-istess ditta fit-telegramm tagħha eżibit fil-fol. 19 tal-proċess tal-każ l-oħra fi-istess ismijiet, li giet trattata kontestwalment ma' din, fejn gie wkoll preċiżat illi Morton kien "soltanto ispettore tecnico" (del resto, it-teżi kollha tal-attur nomine taqa' wehdedha jekk ix-xogholijiet ma sarux fuq ordni tal-kaptan "in virtù dei suoi poteri legali", għax "dan" hu l-każ fejn, kieku kellha tkun applikabbli l-ligi tal-jana, il-kreditu tiegħu kien ikollu privileġġ — ara nota fol. 112). Ix-xogholijiet saru biex il-bastiment jikkonserva ċ-ċertifikat tiegħu ta' registru bħala bastiment ingliż fil-"Lloyd's Register of Shipping". Il-flus kellu jkun fi sterlini;

Din il-Qorti għaldaqstant tirritjeni, bħal l-Ewwel Qorti, illi l-effetti tal-kuntratt kienu regolati mill-ligi tal-bandiera tal-bastiment, ċjoè il-ligi ngliza;

Din is-soluzzjoni tidher ukoll li hi konformi ma' dak li jirritjenu l-awturi tal-jani. Għalkemm ir-regola ġenerali ta' Dritt Internazzjonali Privat stabbilita fi-art. 9 tad-dispożizzjonijiet preliminari tal-Kodiċi Ċivili qadim kienet illi "la sostanza e gli effetti delle obbligazioni si reputano regolati dalla legge del luogo in cui gli atti furono fatti", b'dan kollu jidher li hi dottrina prevalenti illi, għal dak li għandu x'jaqsam mal-privileġġi marittimi u l-garanziji reali fuq bastimenti, wiehed għandu jirrikorri għal-ligi tal-bandiera (cfr. Diena, Princ. di Dto. Inter. ed. 1917, p. 347; Ascoli. "Del Commercio Marittimo e della Navigazione" fil-Cod. di

Comm. Commentato ta' Bolaffio e Vivante, ed. 1915, Vol. VII, art. 666, § 1208);

Ikkunsidrat;

Ma jidherx illi hemm kuntrast bejn il-partijiet illi, għax-xorta ta' kreditu tal-attur nomine l-ligġi ngliza ma taghtix "maritime lien". "At common law there is no maritime lien for necessaries supplied to or repairs effected on a ship, although the civil law, which has been adopted in many foreign countries, does confer a maritime lien upon the ship in such cases" (Temperley, The Merchant Shipping Acts, 4th edition, p. 30). Lanqas ma hemm dan il-"maritime lien" bis-saħħa ta' "statute" (ibid.);

Għal dawn il-motivi, din il-Qorti tiċhad l-appel tal-attur nomine u tikkonferma s-sentenza appellata fuq il-kwistjoni devoluta lilha; bl-ispejjeż kontra l-attur nomine.
